HEMMELIG

(SA)

M Ö T E

i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

fredag den 27. august 1982 kl. 11.00.

Mötet ble ledet av formannen, Kåre Kristiansen.

Til stede var: Jo Benkow, Gro Harlem Brundtland, Kjell Magne Fredheim, Einar Förde, Johan J. Jakobsen, Kåre Kristiansen, Harald U. Lied, Liv Aasen, Knut Frydenlund, Kjell Magne Bondevik, Thor Knudsen, Reiulf Steen, Jan P. Syse, Stein Örnhöi, Gunn Vigdis Olsen-Hagen (for Guttorm Hansen), Gunvor Schnitler (for Torstein Tynning), Marit Lövvig (for Grethe Værnö), Georg Apenes (for Per Hysing-Dahl), Sigurd Holemark (for Hermund Eian) og Ambjörg Sælthun (for Arnold Weiberg-Aurdal).

Dessuten mötte komiteens faste sekretær, Jan Tore Holvik.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Svenn Stray og statsråd Anders C. Sjaastad, Forsvarsdepartementet.

Följende embetsmenn ble gitt adgang til mötet: Statssekretær Eivinn Berg, ekspedisjonssjef Per Ravne, byråsjef Knut Mörkved, regionalrådgiver Hans Wilhelm Longva, personlig sekretær Hans Christian Erlandsen og konsulent Torbjörn Fröysnes - alle fra Utenriksdepartementet.

D a g s o r d e n

1. Redegjörelse ved utenriksministeren om situasjonen i Libanon og UNIFIL-styrken.

2. Eventuelt.

(SA) FORMANNEN: För vi går på forhandlingene, vil jeg be medlemmene av den ordinære utenrikskomite om å bli igjen noen få minutter etter at mötet i den utvidede utenrikskomite er avsluttet, for at vi kan se litt på planleggingen av reisen til Jugoslavia og Hellas.

Jeg önsker medlemmene av den utvidede utenrikskomite, embetsmennene og tjenestemennene velkommen til dette mötet.

Mötet er innkalt ved skriftlig innkallelse. Jeg tör spörre om det er noen innvendinger mot innkallelsen og dagsordenen som er satt opp? Hvis ikke, anses de som vedtatt.

Det var opprinnelig meningen at vi skulle vært samlet litt tidligere. Jeg beklager at vi måtte utsette mötet, slik som tilfellet nå er blitt.

Foranledningen til at vi gjerne ville ha en redegjörelse, var spörsmålet om en forlengelse av UNIFIL-styrkenes mandat. Det viste seg imidlertid at selv med den datoen som opprinnelig var fastsatt, ble det et noe post festum-möte, siden Regjeringen hadde behandlet saken noen dager i forveien. Det var grunnen til at vi fant at vi kunne utsette det til i dag. Dette bare til opplysning. -

Sak nr. 1.

Redegjörelse ved utenriksministeren om situasjonen i Libanon og UNIFIL-styrken.

.....

FORMANNEN: Jeg tillater meg å gi ordet til utenriksministeren.

UTENRIKSMINISTER SVENN STRAY: En israelsk innmarsj i Libanon hadde vært fryktet i lengre tid. Likevel kom den i noen grad overraskende. Man hadde trodd at USA ville være i stand til å forhindre at det skjedde. Ifölge den amerikanske utenriksminister har USA forhindret slik innmarsj tre ganger, men den fjerde gang ignorerte Israel de amerikanske henstillinger, og innmarsjen kom 6. juni i år.

(SA) Omfanget av og styrken i Israels militære aksjon har nok også overrasket de fleste. Det man eventuelt hadde regnet med, var at Israel sikret seg et sikkerhetsbelte nord for grensen, men det som faktisk har skjedd, har - som dere vet - gått meget videre enn det.

Engstelsen for et angrep over Libanons sör-grensen skyldtes foruten faren for de lidelser dette ville påföre tusener av uskyldige sivile, også frykten for at det kunne utlöse en videre konflikt, hvor supermaktene i verste fall kunne bli direkte innblandet.

Slik har det imidlertid ikke gått. Reaksjonen fra de övrige araberland har vært rent verbal og selv i så måte atskillig svakere enn man kunne ha ventet. Sovjetunionen har ligget meget lavt.

Jeg skal ikke gå noe detaljert inn på rettmessigheten eller urettmessigheten av den israelske invasjon, men det er klart at innmarsjen var et brudd med inngåtte våpenhvileavtaler og heller ikke kunne forsvares som gjengjeldelser for brudd på disse avtaler foretatt av motparten. Det er videre klart at Israel har unnlatt å etterkomme vedtak i Sikkerhetsrådet om stans i kamphandlinger og tilbaketrekning av styrkene.

Israel hevder at innmarsjen skjedde for å skape fred og sikkerhet for Galilea. Og man kan naturligvis ikke se bort fra at PLO, som vel selv betrakter seg som å være i krig med Israel, i samarbeid med forskjellige politiske grupperinger i Libanon i stor grad hadde overtatt samfunnsmakten i store deler av landet og satt de libanesiske myndigheter ut av spillet. Tross det er det nok grunn til å mene at innmarsjen fra Israels side hadde som hensikt å sikre Israels fortsatte herredömme over Vestbredden, og at den ikke egentlig var motivert med freden i Galilea.

Den israelske invasjonen har imidlertid avdekket at store befolkningsgrupper i Libanon har följt seg intimidert av PLO og palestinerne. Videre synes det også klart at så vel Libanons regjering som det store flertall av befolkningen önsker at alle fremmede styrker skal forlate ikke bare Beirut, men hele landet.

USA har hele tiden siden invasjonen gjennom sin utsending, ambassadör Habib, arbeidet iherdig og målbevisst for å finne en lösning.

(SA) Målet har vært å få avsluttet krigshandlingene, å få alle fremmede styrker ut av Libanon og å gjenreise den libanesiske regjerings autoritet i landet.

Den avtale som nå er inngått om evakuering av PLO, er det förste viktige skritt mot en slik lösning, men det er en vei som man må regne med vil bli lang og vanskelig. Denne avtalen - eller Habib-planen, som den også kalles - går i korthet ut på at alle PLOs ledere og militære som befinner seg i Beirut, skal trekkes ut av byen og av Libanon i löpet av 14 dager regnet fra 21. ds., under overoppsyn av den libanesiske hær, som på sin side blir assistert av en flernasjonal styrke på dröyt 2 000 mann. Styrken, som består av avdelinger fra De forente stater, Frankrike og Italia, står utenfor FN, og den forutsettes å ha avsluttet sin oppgave innen 30 dager fra innsettelsen.

Det er i höy grad grunn til å gi USA, og særlig ambassadör Habib, anerkjennelse for at denne avtale er kommet i stand. Men også den gjenstående del av oppgaven vedrörende en fredelig utvikling i Libanon er, som jeg sa, meget vanskelig; ikke bare fordi det kreves medvirkning både av Israel, Syria og PLO, men også fordi det forutsettes at man kan finne en samarbeidsplattform for de mange stridende religiöse og politiske grupperinger man har i landet. Det er mulig at FN og FN-styrken kan få en oppgave i den forbindelse.

Begivenhetene siden 6. juni har i höy grad forandret både det politiske og militære bilde i Midtösten.

I förste omgang har det fört til at alle forsök som var i gang på å finne en lösning på palestinerspörsmålet, er stoppet opp. Egypt har sagt klart fra om at autonomi-forhandlingene etter Camp David-avtalene ikke vil bli tatt opp igjen för Israel har trukket seg ut av Libanon. Imidlertid kan man nok til det si at det vel var svært liten utsikt til at de ville ha fört frem under noen omstendighet.

Dersom PLOs evakuering fra Beirut förer til at organisasjonen oppgir den militære del av sin virksomhet og utvikler seg til utelukkende å bli en politisk organisasjon, kan det på litt lengre sikt representere et förste skritt til en lösning av palestiner-spörsmålet. Det er neppe tvil om at i öyeblikket er hverken den sittende regjering i Israel, flertallet i nasjonalforsamlingen eller flertallet av befolkningen i Israel villige til en ordning som har noen mulighet for å kunne godtas av palestinerne, enn si av PLO som organisasjon. Men på den annen side

(SA) er det uten tvil innflytelsesrike og dyktige talsmenn i Israel for et annet syn, talsmenn som forstår at i det lange löp er Israels egen frihet og ikke minst dets fred avhengig av at også palestinernes rettigheter blir forstått og respektert.

Utvikler PLOs og palestinernes kamp seg til å bli rent politisk, vil det derfor være et håp om at dette syn vil vinne økt tilslutning i Israel. De signaler som i den siste tid er kommet fra Washington, tyder også på at man fra USAs side mer aktivit vil virke for en utvikling i den retning. Men det er kanskje riktig å legge til og understreke sterkt at hvorvidt man kan håpe på at det blir en utvikling som följer disse baner, eller om det som har skjedd, tvert imot vil lede til at PLO blir mer uforsonlig og kanskje faller tilbake igjen til terrorvirksomhet, som var en vesentlig bestanddel i tidligere perioder av organisasjonens historie, er det selvfölgelig ikke mulig å si noe om.

Den israelske invasjon 6. juni i år har også skapt en helt ny situasjon for UNIFIL-styrken. De israelske styrker rykket frem, som kjent, tvers gjennom UNIFILs innsettelsesområde, og styrken ligger i dag i sin helhet bak de israelske linjer. De har siden invasjonen vært ute av stand til å utföre sine oppgaver etter forutsetningene.

På tross av situasjonen styrken befant seg i, besluttet Sikkerhetsrådet 19. juni d.å. å forlenge UNIFILs mandat. Forlengelsen ble imidlertid begrenset til to måneder. På forespörsel fra FNs generalsekretær sa man seg fra norsk side villig til fortsatt å delta med den norske kontingent i den midlertidige perioden. Regjeringen vurderte det slik at situasjonen var så uklar at man ikke med sikkerhet kunne si at styrken ikke i en senere fase igjen kunne få en oppgave, og at det i så fall ville være vanskelig å få den på plass igjen om den först var trukket tilbake.

FNs sikkerhetsråd behandlet 17. ds. på ny mandatspörsmålet og besluttet midlertidig å forlenge mandatet med ytterligere to måneder, dvs. frem til 19. oktober d.å. Generalsekretæren har i overensstemmelse hermed anmodet Norge om fortsatt å stille sine tropper til rådighet for UNIFIL for den aktuelle tomånedersperioden.

Begrunnelsen for dette er den samme som for den midlertidige forlengelsen 19. juni. Den militære og politiske situasjon i Libanon er fortsatt uklar. En tilbaketrekning av UNIFIL vil neppe bidra

(SA) positivt til de pågående fredsbestrebelser. Situasjonen i Libanon kan fort komme til å forandre seg, og man kan ikke se bort fra at styrken i overskuelig fremtid igjen kan gis positive fredsbevarende oppgaver.

Regjeringen, som da har vurdert dette, innstiller på at Norge stiller seg positivt til generalsekretærens anmodning. Men jeg må legge til at dette skjer ikke uten betenkeligheter; ikke fordi det i og for seg byr på store problemer å ha våre styrker liggende i Sör-Libanon i to måneder til, men fordi man löper den risiko at styrkens midlertidige tilstedeværelse uten noen meningsfylt oppgave utvikler seg til å bli en mer eller mindre permanent ordning. Det blir en av de faste brikker som man ikke tör flytte på av hensyn til den politiske balanse.

Regjeringen har likevel kommet til at man denne gang ikke hadde noe valg, men måtte si ja. Situasjonen i området er som nevnt fortsatt slik at man ikke kan utelukke at styrken vil få en meningsfylt fredsbevarende oppgave i nær fremtid.

Alle Sikkerhetsrådets medlemmer - i virkeligheten også Sovjetunionen og Polen som avstod ved avstemningen - önsket at styrkene forelöpig skal bli stående. Alle de övrige troppebidragsytende land har sagt seg villig til å fortsette. En tilbaketrekning nå ville derfor bli ensidig norsk. Israel er negativ til UNIFILs fortsatte nærvær. En norsk tilbaketrekning kunne derfor oppfattes, selv om det var feilaktig, som om man kom et slikt israelsk önske i möte.

På grunn av tidsmomentet har vi måttet underrette generalsekretæren i FN om at man kan regne med at de norske styrker vil stå til disposisjon i den kommende tomånedersperiode. Formelt svar vil bli avgitt i neste uke.

Vi har imidlertid på de konsultasjonsmöter som underhånden har vært holdt i New York, klart gitt uttrykk for at den nåværende situasjon for UNIFIL-styrken er uholdbar.

UNIFIL-styrkenes oppgave etter mandatet fra 1978 var å skille de stridende parter fra hverandre. I tillegg til dette skulle styrkene også bistå den libanesiske regjering med å gjenreise sin autoritet i det område styrkene hadde kontrollen over.

Selv om det knytter seg store usikkerhetsmomenter til hvordan forholdene i Libanon vil utvikle

(SA) seg utover hösten og vinteren, må det sies å være overmåte lite sannsynlig at man vil få en situasjon hvor UNIFIL-styrken igjen kan få som oppgave å være en buffer mellom israelere og palestinere eller mellom israelere og andre arabere. Muligheten for at styrkene kan få en oppgave med å hjelpe til å gjenreise den libanesiske samfunnsmakts autoritet kan derimot ikke helt utelukkes. Betingelsene for dette måtte være at alle fremmede styrker var trukket ut av Libanon, at Libanons regjering anmodet om det, og at de forskjellige grupperinger i den libanesiske befolkning i hvert fall ikke stilte seg direkte avvisende til en slik oppgave for UNIFIL. Sannsynligheten for at disse betingelser vil kunne foreligge i den nærmeste fremtid, er imidlertid meget små. Det er fremdeles et betydelig PLO-nærvær utenfor Beirut, samt store syriske militærenheter i landet. Dersom Israel holder fast ved kravet om at alle ikke-libanesiske styrker skal trekke seg ut som et ledd i en israelsk tilbaketrekning, er jeg redd for at det kan ta lang tid för man får fred i Libanon. I tillegg til dette kommer så de store motsetninger mellom de forskjellige politiske og religiöse grupperinger i Libanons befolkning, motsetninger som flere ganger har slått ut i åpen borgerkrig.

Det nye midlertidige mandat for styrkene löper ut 19. oktober. Dersom det ikke i löpet av den kommende måned skjer en utvikling som klart peker i retning av en ny oppgave for styrkene, er det Regjeringens mening at Norge skal ta initiativ til et möte av de troppebidragsytende land med sikte på at de i fellesskap skal erklære at styrkene nå bör trekkes tilbake. En isolert tilbaketrekning av de norske styrker er et alternativ som vi helst bör unngå. Jeg vil for övrig få anledning til å dröfte dette med Sveriges utenriksminister i Helsingfors allerede förstkommende mandag og tirsdag.

FORMANNEN: Jeg sier takk til utenriksminiseteren og skal nå om et öyeblikk gi ordet fritt til kommentarer, spörsmål og merknader. Jeg vil bare först minne om at det ikke er denne komites oppgave å være forum for en debatt medlemmene imellom, men at det i störst mulig grad er å gi råd til Regjeringen og å komme med spörsmål og kommentarer for å få klarlagt Regjeringens stilling som er hovedhensikten med slike möter som dette. Ordet er fritt.

(SA) GRO HARLEM BRUNDTLAND: Jeg tror det var riktig av utenrikskomiteens formann å presisere det han akkurat nå gjorde.

Vi har allerede offentlig gitt uttrykk for vårt syn når det gjelder selve spörsmålet omkring UNIFIL og forlengelsen av det norske engasjement, som var utgangspunktet for den förste innkallingen av den utvidede, og vi har der erklært oss enig i Regjeringens vurderinger. Dette mötet kommer derfor på etterskudd, slik også formannen i komiteen var inne på.

Utenriksministeren gikk i en dagsnytt-sending offentlig ut med Regjeringens vurderinger, resonnementer og konklusjon bare noen minutter etter at jeg f.eks. hadde fått innkallingen til et möte i den utvidede fire, fem dager senere. Jeg tror det er viktig for vårt arbeid her i huset at vi respekterer og ivaretar den utvidedes rolle og funksjon, og det innebærer at dröftelser finner sted för viktige beslutninger fattes. Ellers er det gitt at komiteens rolle vil bli undergravd.

Jeg har önsket å markere dette her. Vi ser det ikke som noen bagatell. Vi tror det har langsiktig betydning at det blir en tradisjon som videreföres i denne komite.

Det å gi seg inn på noen vidlöftig og omfattende diskusjon av alle de temaer som det kunne være aktuelt å ta opp i forbindelse med Midtösten-konflikten, tror jeg på samme måte som Kåre Kristiansen gav uttrykk for, egentlig ikke er dette mötets funksjon.

Derimot oppfattet jeg at utenriksministeren varslet en holdning fra Regjeringens side som angikk hvordan man skal agere i forhold til neste fase i vurderingen av FN-styrken, og på det punktet kan man vel si at han inviterte oss til å komme med reaksjoner. Så vidt jeg forstod utenriksministeren, er holdningen at man sammen med andre land - og jeg vil tilföye: selvfölgelig i nær forståelse med FN og Sikkerhetsrådet - må vurdere hva det er klokt å gjöre når det gjelder den fortsatte situasjon for UNIFIL-styrkene, og selvfölgelig på hvilken måte. Et möte de troppebidragsytende land imellom er vel et element i en slik gjennomtenkningsprosess som jeg her slik i förste omgang i hvert fall ikke finner grunn til å advare mot. Vi må i vurderingen av neste skritt i forhold til UNIFIL-engasjementet tenke på alle de forhold som utenriksministeren gikk gjennom her. Noe utover det ser jeg ikke anledning til å si her i dagens möte.

(SA) FORMANNEN: Jeg har tegnet meg selv.

Jeg har for min del ikke noe vesentlig å bemerke til de synspunkter som utenriksministeren kom med i forbindelse med UNIFIL, og heller ikke til det standpunkt Regjeringen der har tatt. I likhet med ham ser jeg gode grunner til at vi nå hadde opphört med engasjementet fordi det er helt åpenbart at det mandat styrken har, ikke lenger har særlig aktualitet. Men all den stund det var önsket også fra FNs side å ha en overgangstid, synes jeg det var riktig at man unte seg det.

Skal man gå videre, ser jeg det slik at det må bli en styrke med et helt annet mandat. Den realpolitiske og militærstrategiske situasjon har endret seg så vesentlig der nede at man vel ikke kan tenke seg at man bare kan gå videre med det mandat man har hatt. Og da kommer vi antakelig i den stilling at vi må ha denne saken opp igjen også i Stortinget for å ta stilling til den nye situasjon som foreligger.

Hvis man tar sikte på et nytt engasjement, eller i hvert fall vil stille seg åpen for et nytt engasjement fra FNs side i form av en eller annen UNIFIL-styrke, tror jeg det er veldig viktig at man i behandlingen av situasjonen tar hensyn til alle parters interesser på en slik måte at en eventuell slik styrke i FN-regi blir akseptert av alle parter. Vi vet jo at skal FN kunne oppnå noe med fredsbevarende styrker, krever det at de berörte stater aksepterer dem, og jeg tror at man i behandlingen av saken fra norsk side også bör ha for öye at man bör före en politikk som gjör at også Israel blir interessert i dette og også aksepterer dem.

Skal man ha en virkelig fredsbevarende styrke i området, synes jeg det ville være en stor fordel, og at det ville være det mest naturlige og riktige å ha en FN-styrke. Men i så fall må man ta visse konsekvenser av det i den måten man takler situasjonen på.

(IL) Jeg har ellers merket meg at utenriksministeren var inne på at man nå bör komme over på forhandlinger. Jeg tror det er naturlig at man så snart det lar seg gjöre, setter en sluttstrek for skyldfordeling og tilbakeblikk. Vi er vel alle enige om at denne situasjon ikke burde ha oppstått, at denne invasjon ikke burde ha kommet. Vi bör etter min oppfatning snarest mulig komme i gang med nye forhandlinger.

Utenriksministeren pekte på at det etter hans oppfatning var lite sannsynlig at Egypt ville gå videre med Camp David-forhandlingene, i hvert fall

(IL) ikke så lenge Israel står i Libanon, og Israels nærvær er igjen koblet sammen med Syrias. Jeg vil på denne bakgrunn - jeg tror det er viktig - også antyde at jeg tror man bör legge vekt på å få Syria til å trekke sine tropper tilbake. Det mandat som de syriske styrkene som en del av ADF-styrkene har fått, har de etter min oppfatning ikke lenger dekning for. Det er helt klart at den libanesiske regjering og den nye presidenten setter mye inn på å få de fremmede styrkene og også de syriske ut, også fordi dette synes å ha tilknytning til Israels nærvær og til mulighetene for gjenopptagelse av Camp David-forhandlingene med Egypt. Jeg tror vi i denne situasjon må satse mye på å presse Syria, og jeg synes det måtte være riktig å ta det opp i FN-sammenheng.

Jeg er glad for at utenriksministeren så klart gav uttrykk for at alle fremmede tropper måtte ut, særlig fordi jeg må si det var litt forbausende i en rapport fra UD å lese at man nærmest mente at det var i fredens og utviklingens interesse at det var et nærvær av fremmede tropper der. Det kan selvfölgelig sies at man kan komme i den situasjon at Libanon kommer i vanskeligheter, også indrepolitiske, og at det kanskje også kan bli væpnede oppgjör der. Jeg ser godt at det er muligheter for det, dessverre. Men det aller verste ville bli hvis man skulle få en internasjonal skytebane i Libanon, hvor de syriske styrker står bak en fraksjon og de israelske bak en annen. Det synes jeg måtte være noe av den verste situasjon man kunne komme i. Og nettopp av den grunn tror jeg det er viktig å satse maksimalt på også å få de syriske troppene ut.

JO BENKOW: Jeg har ikke noe å bemerke til utenriksministerens redegjörelse. Den gjorde helt klart at det er oppstått en ny situasjon som reiser så mange spörsmål som det ikke står i menneskelig makt å besvare i dag, at en viss tilbakeholdenhet når det gjelder å ha absolutte meninger, ville være naturlig.

Det eneste som vel er noenlunde sikkert, er at det er nokså vanskelig å tenke seg en libanesisk samfunnsautoritet som den samlede libanesiske befolkning uten videre vil akseptere. Det er et grunnproblem som i hvert fall svært få av oss i dag kan se noen lösning på, og det gjör jo at man tross et og annet lysstreif fortsatt må være en smule pessimistisk.

Når det gjelder posisjoner og opinionen både i det enkelte land i verden og FN, er disse labile og varierende. Men når det er sagt, kan jeg

(IL) egentlig ikke forestille meg noen annen framdrift eller annen måte å behandle spörsmålet om norske styrker på enn den som utenriksministeren her antydet, med en ny kontakt. I virkeligheten kan det i hvert fall ikke, slik jeg ser det, på det nåværende tidspunkt tenkes noen særlig andre fruktbare alternativ når det gjelder vurderingen av UNIFILs fremtidige og eventuelle nærvær. Men det må være maktpåliggende, vil jeg tro, at Norge - med den meget sterke vekt man legger på FN - her aldri kommer i en slik stilling at det kan oppstå en situasjon hvor Norge på sett og vis i sine ytringsformer avdekker en slags uenighet, med det uttrykk for verdenssamfunnet som FN nå er. Jeg kan ikke forstå annet, etter det vi hittil har hört, enn at en slik framdrift som antydet, og så langt situasjonen tillater det, fullt ut vil være en tilfredsstillende norsk holdning.

JOHAN J. JAKOBSEN: Den redegjörelse eller saksframstilling som utenriksministeren gav, kunne for så vidt gi grunnlag for en bred Midtösten-debatt, men det ville vel före for langt å gå inn i dybden av de mange kompliserte spörsmål som er knyttet til dette området.

Jeg vil når det gjelder veien framover, bare begrense meg til å si at jeg er enig med dem som har hevdet at det må være et klart siktemål å få alle fremmede styrker ut av Libanon, både fordi det er et önske fra Libanon som stat, og også fordi en neppe heller bidrar til en bedre lösning i Libanon ved å ha fremmede styrker der. Selv om vi må regne med at det i tiden framover også kan bli et ganske blodig indre oppgjör i Libanon, vil ikke tilstedeværelse av fremmede styrker gjöre situasjonen noe særlig bedre. I den grad det lykkes å få fremmede styrker ut av Libanon, vil det også i sterk grad påvirke vår holdning til fortsatt norsk UNIFIL-engasjement i området.

Når vi snakker om det, vil jeg si meg enig med dem som har antydet at vi vel burde blitt informert noe tidligere om dette spörsmålet. Men når dette er sagt, har jeg ikke noe problem med å si meg enig i de konklusjoner Regjeringen har trukket når det gjelder fortsatt UNIFIL-engasjement. En overgangsperiode tror jeg er helt nödvendig. Hva som skal skje videre, er det vanskelig i dag å ha en klar oppfatning av. Iallfall bör en, selv om jeg ikke på noen måte skal avskrive muligheten for å avvikle UNIFIL-engasjementet, holde muligheten for fortsatt engasjement åpen, og som det er sagt her, ha nær kontakt med de andre land som yter styrker til området, og også med FN-organene og

(IL) kanskje ikke minst med våre nordiske naboland. Så det å holde muligheten åpen for et fortsatt engasjement utover overgangsperioden, eventuelt med et annet mandat, skal en ikke spille fra seg ennå.

STEIN ÖRNHÖI: Först vil jeg rose Utenriksdepartementet og Eivinn Berg for at de innledningsvis var i stand til å avgi en grei erklæring om det som skjedde i forbindelse med Israels rolle. Det var en ryddig og klar erklæring og uten forbehold og reservasjoner. At det etter hvert utover sommeren har blitt hengt på en del bisetninger her og der som har gjort bildet noe mindre klart, er nå så.

Jeg håper likevel ikke at Utenriksdepartementet tar opp komiteformannens henstilling om först og fremst å legge vekt på Syrias tilstedeværelse i Libanon. Man setter ikke likhetstegn mellom Israels og Syrias nærvær i Libanon. Jeg tror det er viktig, dersom man skal komme videre med å få löst grunnproblemet, nemlig Palestina-situasjonen, å ha klart for seg at Syria og Israel står i Libanon med nokså forskjellig utgangspunkt og på nokså forskjellig grunnlag. Å late som om dette dreier seg om samme sak, tror jeg faktisk kan bidra til å skjerpe konflikten ytterligere.

Det er ellers mange ting man kunne si. Jeg synes ikke det er grunn til, som utenriksministeren gjorde, å rose USAs rolle i denne saken. Jeg synes det standpunkt USA har tatt i FN i forbindelse med konflikten, har vært til dels meningslöst og galt. Det har blitt USA som stormakt som har håndtert denne konflikten og ikke FN og FN-organene. Det er tragisk å se hvordan FN er utspilt i denne konflikten. Det synes jeg det er större grunn til å understreke enn å rose USA og USAs rolle.

Selve debatten i denne forbindelse kan vi la ligge, men det er et par momenter i forbindelse med UNIFIL-styrkene jeg gjerne ville nevne.

For det förste er det bra at man har gått med på at styrkene midlertidig skal stå to måneder til. Når det ellers gjelder spörsmålet om hva man videre skal gjöre, ser jeg det slik at man bör legge avgjörende vekt på de henstillinger og vurderinger som gjöres av FN-organene. Det vi i hvert fall ikke må gjöre, er på egen hånd å trekke seg ut av dette, uavhengig av hva de andre land måtte gjöre. Å overpröve beslutninger og vurderinger som gjöres i FN-organer, ville være det uheldigste av alt. Hvis vi skulle få henstillinger fra FN-organer om å bidra videre, bör vi fölge dem, selv om det skal skje på

(IL) et annet grunnlag enn det som har vært tilfellet hittil.

Ellers skulle jeg önske at Utenriksdepartementet kunne engasjere seg direkte i spörsmålet om de krigsfangene som Israel nå har. Så vidt jeg kan skjönne, er det fortsatt israelsk politikk å behandle krigsfangene som kriminelle, og det kan jo före til tilstander som ingen önsker. Jeg har ennå ikke sett noen engasjere seg direkte i det spörsmålet i forhold til Israel verken av de sentrale land i Vest-Europa eller USA. Lite tyder på at Israel blir alvorlig motsagt på dette området. Jeg skulle önske at Utenriksdepartementet kunne gjöre noe der.

FORMANNEN: Jeg har ikke flere på talerlisten og gir ordet til utenriksminister Stray.

UTENRIKSMINISTER SVENN STRAY: Jeg vil gjerne si at naturligvis er jeg den förste til å forstå at det ikke er noe særlig tilfredsstillende for noen av jeg tirsdag fant å måtte si hva Regjeringens holdning var i denne sak, når den utvidede skulle möte mandagen etter for å gi et råd om dette. Men jeg tror at man av og til realistisk må regne med - særlig om sommeren når Stortinget ikke sitter sammen - at det kan oppstå situasjoner hvor det ikke er mulig eller hensiktsmessig å vente med å svare. Her var forholdet rent praktisk at Regjeringen behandlet dette spörsmålet på tirsdag. Det var av forskjellige grunner ikke mulig - jeg skal ikke gå i detalj om dette - å beramme dette mötet för til den etterfölgende mandag, og det hadde allerede vært nödvendig for meg å gi visse signaler til New York. Jeg regnet med at når massemedia var klar over at Regjeringen hadde dette spörsmålet oppe til behandling på tirsdag, var det riktigere å si dette like ut på spörsmål, at dette var Regjeringen innstilt på, enn at det skulle komme ut som lekkasjer i avisene via New York. Det ville helt utvilsomt ha kommet ut, og i verste fall, hvis jeg ikke hadde villet gi svar på spörsmålet, ville det kunne blitt gjenstand for forskjellige spekulasjoner som jeg tror ville ha vært uheldig. Dette bare for å forklare bakgrunnen.

Jeg tror som sagt at man realistisk må se i öynene at man - særlig om sommeren når Stortinget ikke sitter sammen - ikke vil kunne unngå at det av og til kan oppstå slike situasjoner, selv om jeg selvfölgelig skal gjöre så godt jeg kan for å hindre at slikt skjer.

(KL) Ellers vil jeg bare si til det Ørnhøi sa om at det ikke er noen grunn til å rose USA, at det får være opp til ens egen vurdering. Forholdet er imidlertid, slik situasjonen har vært og vel må formodes å bli i denne del av verden i nokså lang tid fremover, at det bare er USA som har mulighet for å få til noen ordninger. Greier ikke USA det, greier ingen andre det. Jeg tror vi må være realistiske og se det i øynene. Jeg synes vi skal hilse med glede at det nå er en klart økende vilje og besluttsomhet til stede i USA til virkelig å gi seg i kast med dette arbeidet.

Jeg deler for så vidt Ørnhøis synspunkt, at det er beklagelig at ikke FN er i stand til å spille den rollen, men det er FN altså ikke. Vi kan beklage det, men det er et faktum som jeg tror vi er nødt til å ta til efterretning slik som tingene har utviklet seg.

FORMANNEN: Da takker jeg igjen utenriksministeren for redegjørelsen og for de svarene han har gitt på de kommentarer som er kommet til hans innlegg.

Er det andre saker man ønsker å reise før dette møtet heves? - Det er det ikke.

Møtet hevet kl. 11.50.